

Секція: Економіка та управління національним господарством

Гбур Зоряна Володимирівна

доктор наук з державного управління,

професор кафедри управління охорони здоров'я

Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика;

головний спеціаліст

Міністерство фінансів України

м. Київ, Україна

ФІНАНСУВАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

В сучасних глобалізаційних умовах головним завданням кожної країни було і залишається забезпечення ефективної роботи системи здоров'я населення, що відображається у національних нормативно-правових актах, але й у міжнародних та європейських. Система охорони здоров'я покликана зберігати та покращувати здоров'я, забезпечувати населення доступними та високоякісними медичними послугами, а це, в свою чергу, потребує належного фінансування.

Забезпечення населення доступними та високоякісними медичними послугами потребує також належного матеріально-технічного забезпечення закладів охорони здоров'я, професійного розвитку та кваліфікації медичних працівників. Проте, найголовнішим фактором, який позначається на розвитку системи охорони здоров'я та якості її медичних послуг є фінансове забезпечення.

Важливим джерелом фінансування охорони здоров'я є кошти державного та місцевих бюджетів. Враховуючи вагомість цього джерела фінансування, воно, на жаль, неспроможне у повному обсязі забезпечити усі потреби сфери охорони здоров'я. Не меншої уваги потребують і додаткові

фінансові ресурси, якими є кошти, отримані з інших джерел, – добровільне медичне страхування та благодійництво [1, с. 358].

Досліджуючи динаміку видатків на охорону здоров'я протягом останніх п'яти років, то можна помітити їх зростання як державного так і місцевих бюджетів, див. рис. 1.

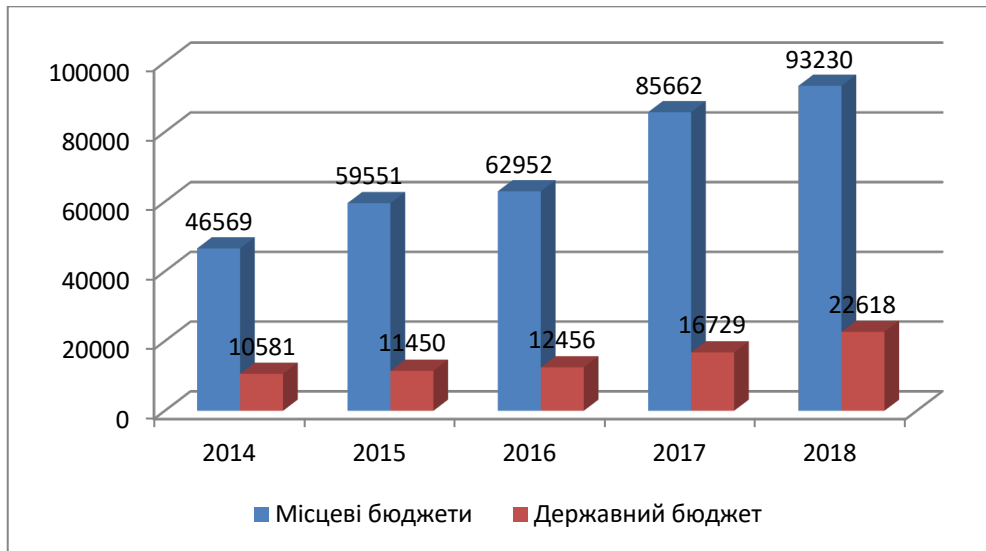


Рис. 1. Динаміка видатків на медицину в Україні протягом 2014-2018 рр., млн. грн.
Джерело: складено автором на основі [3]

Так, видатки з Державного бюджету України на сферу охорони здоров'я у 2018 році склали 22618 млн. грн., що на 12037 млн. грн. або на 113,8% більше в порівнянні з 2014 роком. В свою чергу, видатки з місцевих бюджетів України на сферу охорони здоров'я протягом 2014-2018 років зросли на 46661 млн. грн. або на 100,2%. Варто зазначити, що видатки на охорону здоров'я у 2018 році становили 2,5% у структурі загальний видатків Державного бюджету України, що на 1% менше в порівнянні з 2014 роком, коли дана частка становила 3,5%. На роботу Міністерства охорони здоров'я України у 2018 році з Державного бюджету України було виділено 23626,6 млн. грн., що на 14977,8 млн. грн. або на 173,2% більше порівняно з 2014 роком, див. рис. 2.

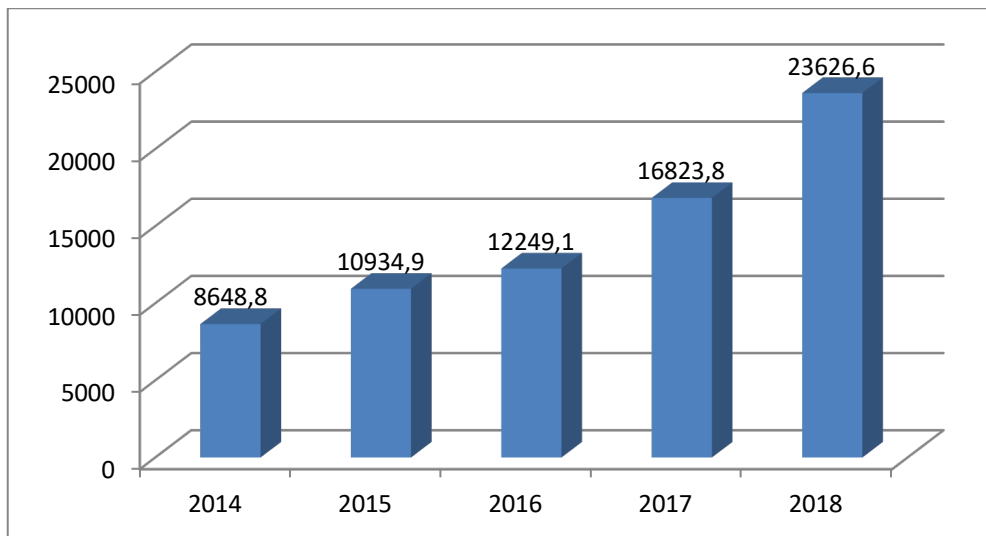


Рис. 2. Динаміка видатків з Державного бюджету України на Міністерство охорони здоров'я України протягом 2014-2018 рр., млн.. грн.

Джерело: складено автором на основі [3]

Водночас, варто зазначити, що протягом останніх років збільшилося фінансування медичних послуг з Державного бюджету України. Так, впродовж 2014-2018 років спостерігається зростання видатків на керівництво та управління у сфері охорони здоров'я – на 78,5 млн. грн. або на 267,9%, діагностику і лікування захворювань із впровадженням експериментальних та нових медичних технологій – на 927 млн. грн. або на 143,3%, санаторне лікування хворих на туберкульоз та дітей і підлітків з соматичними захворюваннями – на 138,2 млн. грн. або на 46,1%, спеціалізовану консультативну амбулаторно-поліклінічну та стоматологічну допомогу – на 32,2 млн. грн. або на 27,4%, лікування громадян України за кордоном – на 601,7 млн. грн. або на 1170,6%, забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру – на 3713,9 млн. грн. або на 166,6%, а також на поліпшення охорони здоров'я на службі у людей – на 59,1 млн. грн.

Проте, не зважаючи на позитивну таку динаміку, рівень фінансування медичних послуг в Україні є недостатній. На відміну від усіх інших галузей

охорона здоров'я в Україні майже повністю залежить від державного бюджетного фінансування. Розвиток та залучення інших джерел фінансування стримується недостатнім зацікавленням приватного сектора та дещо негативним ставленням з боку державних органів управління охороною здоров'я до підприємництва у сфері охорони здоров'я в цілому. Тому у сфері фінансування галузі охорони здоров'я першочерговою проблемою є нестача державних коштів, що веде до зменшення обсягів безоплатної медичної допомоги. Дефіцит фінансування не дозволяє здійснювати своєчасне оновлення морально і фізично застарілого обладнання, а заробітна плата медичних працівників залишається низькою і не залежить від обсягу та якості наданих медичних послуг. Тут можна сказати, що ця обставина є основною причиною постійного підвищення неофіційних платежів населення лікарям [4, с. 166].

Серед проблем, які найбільш гостро стоять перед сферою охорони здоров'я за які вплинули на погіршення якості медичних послуг, можна виділити такі: втрата монополії держави на певні ланки функціонування цієї галузі, що призвело до деструкції стабільності системи охорони здоров'я; недостатність і нестабільність фінансування; руйнування окремих механізмів, що в минулому забезпечували відносно стійкий стан галузі (система матеріально-технічного забезпечення тощо); нерівноправність в одержанні та недостатність гарантій якості медичних послуг; погіршення матеріальних умов працівників системи охорони здоров'я, відтік кваліфікованих фахівців [2, с. 323].

Враховуючи практику іноземних країн систему фінансування медичних послуг можна покращити не лише бюджетне фінансування, але і за рахунок медичного страхування. Найдієвішим методом удосконалення фінансування медичних послуг в іноземних країнах є відмова від бюджетних коштів, натомість активно впроваджується медичне

страхування, якому притаманне цільове спрямування внесків. Це дає можливість покращити фінансове забезпечення сфери охорони здоров'я не зважаючи на фінансові можливості пацієнтів. Тому, на нашу думку, на сьогодні доволі важливо докласти максимум зусиль для впровадження медичного страхування в Україні, що дозволить не лише покращити фінансування, але й якість медичних послуг.

Фінансування медичних послуг в системі охорони здоров'я України як з державного бюджету, так і місцевих бюджетів, є недостатнім та не дає змогу повною мірою виконувати основоположні конституційні вимоги. Проте, варто зазначити, що разом із доволі критичним недофінансуванням даної сфери впродовж тривалого періоду загострюється проблема неефективності та нецільового використання виділених державною грошових коштів. На нашу думку, вище наведені проблеми можливо розв'язати за допомогою впровадження страхової медицини, яка дасть змогу населенню України не лише отримувати високоякісні медичні послуги, але й дозволить ефективно контролювати раціональне використання грошових коштів страховими компаніями.

Література

1. Бондар А.В. Фінансування галузі охорони здоров'я в Україні та у зарубіжних країнах / А.В. Бондар // Вісний Національного університету «Львівська політехніка». 2011. № 720. С. 357-364.
2. Мартусенко І.В. Трансформація фінансування системи охорони здоров'я в Україні та зарубіжних країнах / І.В. Мартусенко, Т.Д. Сіташ // Проблеми економіки. 2013. № 1. С. 321-325.
3. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>

4. Сіташ Т.Д. Фінансування системи охорони здоров'я в Україні: тенденції та реформування / Т. Д. Сіташ // Механізм регулювання економіки. 2012. № 1. С. 164-169.